

**Audio-apparatuur
Op bezoek bij Dik Vaas:
Quad Musikwiedergabe in Domburg aan Zee**

© Armand van Ommeren, december 2006

Op zaterdag 25 november jl. hield Dik Vaas samen met Manfred Stein van Quad Musikwiedergabe in Domburg een bijeenkomst voor muzikliefhebbers die ook van goede weergave houden. Niet direct commercieel bedoeld, meer een bijeenkomst van gelijkgestemden; er waren er zo'n twintig en het gezelschap was gemêleerd; er waren zelfs een paar vrouwen. Wat dat toch is? Zou 'audiofiel' dan inderdaad een afwijkende geardeheid voor een bepaald soort mannen zijn....

Gek toch, mijn ervaring is dat vrouwen die van muziek houden vaak beter luisteren en een beter gehoor hebben dan mannen? Toch tref ik op dergelijke bijeenkomsten en ook op de VAD vrijwel uitsluitend mannen aan, alsof de vrouwen weggejaagd zijn. (Zou het laatste zijn dat bij mij zou opkomen?!)

Dik Vaas woont dus in Domburg en is al jaren een toegewijd audiospecialist die strikt uit enthousiasme Elipson is gaan importeren en een voorliefde heeft voor elektrostaten. We zien wel vaker dat Elipson als alternatief wordt gekocht in plaats van elektrostaten. Door dat enthousiasme vonden hij en Manfred Stein elkaar en zo ontstond het idee om een middag als deze te organiseren. Een ware verademing tussen al het mp3 en computergeweld en de commerciële activiteiten van een grotendeels verloederde branche en een journalistiek die verlengstuk van de marketing is geworden en nooit opschrijft wat ze werkelijk vindt.

Weggejaagd? Hoezo?

Opmerkelijk bij deze bijeenkomst was dat alle gesprekken die ik heb gehoord, heb gevolgd en actief aan heb meegedaan muziek gerelateerd waren. Geen gedoe over vermogen, kabels, interlinks en andere randverschijnselen; wél over de klank van de bas in een opname van Jobim, of de accenten op stemmen van de oude ESL 55 in de versie van Manfred Stein. Ook niemand die vroeg wat voor een cd-speler er werd gebruikt, of wat voor een versterker; dat is allemaal niet essentieel. Er werd *geluisterd* – je kon een speld horen vallen tijdens de terecht vrij lange muziekfragmenten – en ik had echt het gevoel dat we allemaal op onze eigen manier met muziek en de weergave daarvan bezig waren. Dat is uitzonderlijk, maar uiteindelijk wel waar het om gaat, eigenlijk hoort het zo. Eerlijk gezegd, het was gewoon een verademing en ik hoop dat er nog veel van dit soort bijeenkomsten komen; misschien moeten wij daar ook maar eens actief aan gaan meewerken. Zou de sfeer altijd zo zijn, dan zouden er ook zeker meer vrouwen komen, daar ben ik vast van overtuigd.

Elektrostaat

De middag was een beetje opgehangen aan Quad elektrostaten: de oude 55 (gerestaureerd door Manfred Stein en zijn mensen) de nieuwe 2805 en de eveneens nieuwe ESL 63 QA (Quad Atelier) van Quad Musikwiedergabe. Maar eerst iets meer over wat Manfred Stein doet.

Quad Musikwiedergabe bij Koblenz heeft een aantal jaren geleden van Quad in Engeland de machinerie overgenomen waarmee de elementen voor de elektrostaten werden gemaakt. Dankzij die apparatuur kan hij de elementen voor de 55 en de 63 nieuw produceren. Daarnaast heeft hij er een behoorlijke eigen inbreng aan toegevoegd. Niet in de zin van 'ik weet het beter' om dan aan het

modificeren te slaan. Nee, begrijpend hoe Peter Walker de constructie bedoelde, heeft Manfred de uitvoering op veel punten verfijnd.

Zoals één van de aanwezigen opmerkte, is Manfred veel te bescheiden en houdt hij zijn inbreng een beetje te veel op de achtergrond. Hij heeft niets aan de principes van de 55 en de 63 veranderd; wél heeft hij de uitvoering en de productiekwaliteit geoptimaliseerd. De door hem opgeknapte ESL 55 rammelt niet, de ESL 63 resoneert niet. Door betere lijmsoorten te gebruiken, heel goed af te dichten met eersteklas materialen en veel zorgvuldiger te werken, wordt een aanzienlijk beter resultaat bereikt en bovenal een aanzienlijk langere levensduur. Je kunt eigenlijk wel zeggen dat Quad Musikwiedergabe de ideeën van PW beter uitvoert dan de fabriek zelf ooit heeft gedaan. Voor diegenen die het Quad boek hebben gelezen, Ross Walker – zoon van Peter – mag een rotjong zijn die het familiekapitaal erdoor heeft gejaagd (vandaar die Chinezen) maar hij heeft wel gelijk dat Peter nadat een ontwerp klaar was, alle interesse in de productie verloor; iets dat in veel dingen ook wel duidelijk was te merken.

Goed voorbeeld is het aanbrengen van de geleidende grafietlaag op het maylar-vel. Duidelijk is dat dat vroeger niet gelijkmatig gebeurde en dat dit uiteindelijk tot problemen leidde. Manfred heeft een veel betere methode gevonden en nu is de grafietlaag wel gelijkmatig. In elementen van de oudere ESL's werd vaak slecht hout verwerkt, dat uitdroogde en ging barsten. Langs de zo ontstane spleten kwam er lucht binnen; condens en tijd deden de rest. In de technisch ongewijzigde eenheid van nu wordt beter hout gebruikt, het wordt perfect afgedicht en gelijmd, waardoor het veel en veel langer meegaat en ook beter functioneert. Kortom, ook een geniaal idee is niet beter dan de uitvoering en daar weten ze in Koblenz wel raad mee.

Nieuwe 63

Voor mij was de klapper van de middag de ESL 63 QA die men in Duitsland heeft gebouwd en die er niet alleen schitterend uitziet (kwestie van smaak natuurlijk) maar vooral ongelofelijk en subtiel goed klinkt. Na afloop sprak ik met een aantal mensen en was verrast dat zij net als ik opgemerkt hadden dat de bas op deze luidspreker zo tegelijkertijd zacht maar heel aanwezig en helder en duidelijk klonk. Het is duidelijk dat het zeer solide frame, de uiterste zorg aan details en goede materialen hun vruchten afwerpen. Binnenkort komt deze luidspreker naar hier en u mag een uitgebreide test tegemoet zien.

Moraal

Een fijne middag en er zijn plannen om dit vaker te doen. Misschien moeten de muzikliefhebbers van deze tijd maar eens hun eigen gang gaan en zich afzonderen van mensen die muziek nodig hebben om te laten horen wat het verschil is tussen kabels (of iets anders). Dat lijkt me heel boeiend en dan keert het spelletje terug naar waar het begon: plezier in muziek. In die zin was ik verheugd dat vrijwel alle mensen waarmee ik sprak onze site kenden en er blijkbaar gebruik van maken. Een plezierige bijeenkomst van mensen die het alleen om de muziek gaat!

Met dank aan Dik Vaas voor de gastvrijheid en Rob Vermaas voor de foto's.

De klapper van de middag: de nieuwe ESL 63 QA in vol ornaat

Detail van de achterzijde van de ESL 63 QA. Het rooster is aan de voorzijde boven en onder net zo. Prachtig gemaakt en het klinkt goed!!

Dan nog enige sfeerimpressies:

Dik Vaas in wit overhemd, staande Manfred Stein

Aandachtig publiek... Echte muziek liefhebbers!